

Skadedyr – uønskede, men gode fuktmålingsindikatorer

Ole Martin Stensli og Johan Mattsson
Mycoteam as

Konsulenter innen sopp- og insektspørsmål. Biologiske bygningskader.

**Begrepet «skadedyr» kan nok være
individuell og oppleves tidvis
merkbart....**

vi må ikke sparke ball
på vinduet for da
kan det knuse,
og det er farlig, for da kan
alle myggene komme inn!

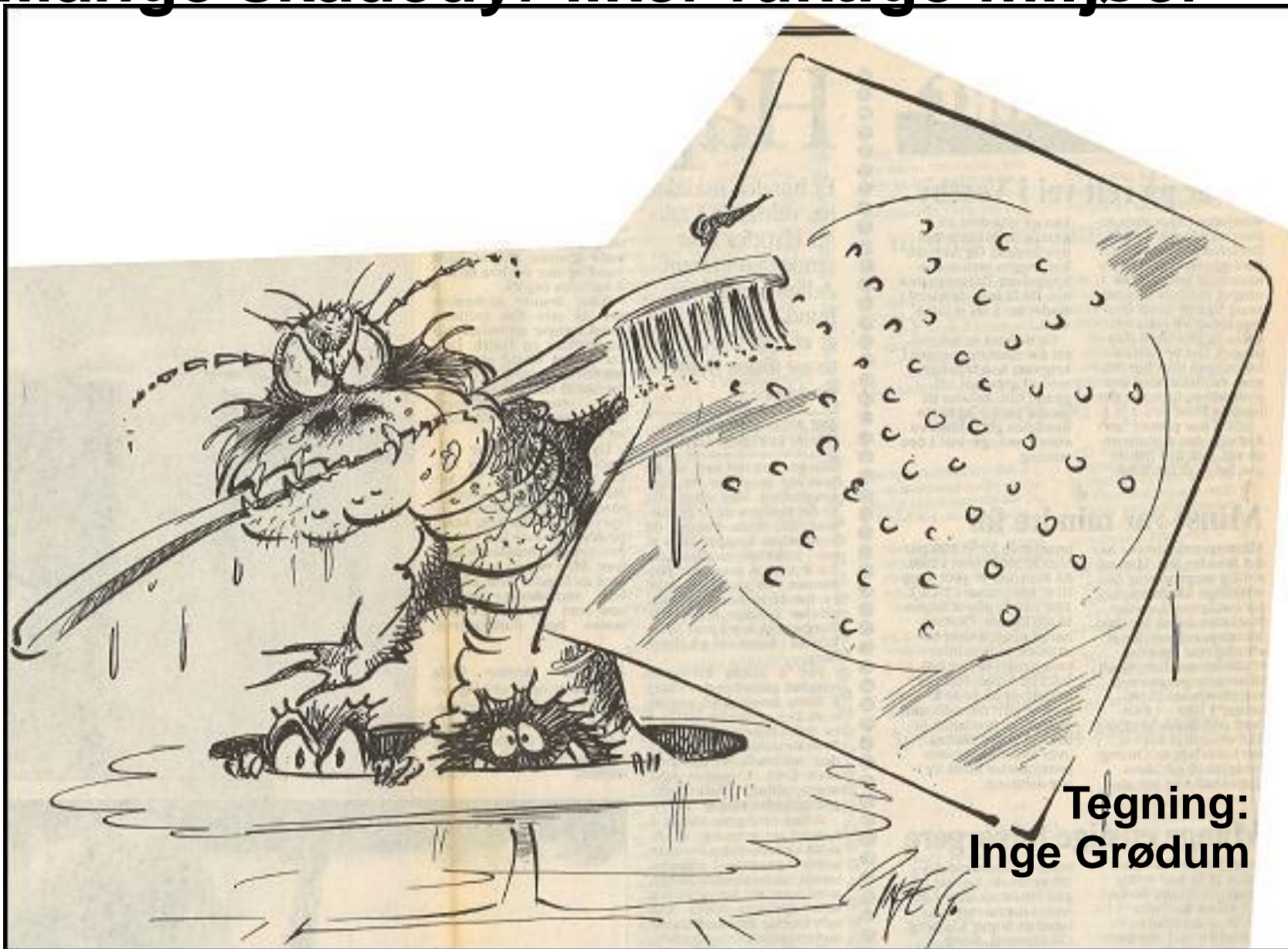
Olga

Olga

Mange skadedyr liker fuktige miljøer

Tegning:
Inge Grødum

Hva betyr dyr i praksis «innomhus»?

- Fravær av insekter og andre dyr kan indikere at det er så tørt at de ikke overlever der, men:
- Det kan også skyldes at man tilfeldigvis ikke har klart å legge merke til dem, selv om de er der.
- Det kan også bety at de holder til i skjulte områder i tilstøtende deler av konstruksjonene, dvs. i vegger, bjelkelag, rørkasser oa.
- Og inne i konstruksjonene kan det være et helt annet klima enn det vi oppfatter fra godstolen

Viktig diagnostisk informasjon

- Termitter kan leve i lokalt fuktutsatte konstruksjoner, selv i ekstremt tørre miljøer.

Noen dyr trenger meget vått treverk

- Men finner man skader av pælemark innendørs, er det mest trolig gjenbruk av treverk som har ligget i sjøvann i en tidligere periode.

Tørt

Vått

Det er dyr som liker seg i meget vått, råteskadet treverk

Tørt

Vått

Bolverksbille

- Vått, sterkt råtesoppskadet treverk. Ofte tømmerflåter under bygårder.
- Kan være mange individer i kjelleren som kommer opp via sprekker i kjeller-gulvet.

Tørt

Vått

Råteborebille

- Tegn til skader viser at det er eller har vært aktive insekter i råtesoppeskadet treverk.
- Man kan ofte finne døde individer i treverket.

Tørt

Vått

Råteborebille

- Levende biller og/eller rovinsekter viser at det er en aktiv utvikling.
- Det kan likevel være tørt treverk og ingen videreutvikling av råtesopp-skaden.

Tørt

Vått

Etablerte maurreir indikerer ofte fuktskader

Tørt

Vått

Dyr som liker seg i områder med høy relativ luftfuktighet

Stripet borebille

- Aktive insekter viser at det er vedvarende fuktige forhold.
- Etablerte skader kan imidlertid være gamle og det kan være helt tørt der siden lang tid tilbake.

Tørt

Vått

Dyr som tåler tørt treverk

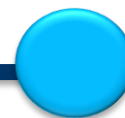

Trebukker

- Aktive insekter viser at det trolig er fuktig treverk, men det trenger ikke å være det - det kan skje en utvikling i tørt treverk.
- Skadet treverk kan dessuten være (svært) gamle skader.

Tørt

Vått

Maur inne om våren

Tørt

Vått

Døde dyr kan være et godt tegn

- Hvis det er slike dyr som egentlig trenger høye fuktverdier for å overleve.
- Andre dyr er uavhengige av fuktbelastning og døde individer er ikke noen tegn på eventuelt fuktnivå.

Men ikke når det gjelder edderkopper?

Det er kanskje ikke døde dyr, men rester fra hudskifte som dermed viser at de liker seg godt?

Tørt

Vått

Stor kjellerredderkopp

- Både de voksne edderkoppene og de hvite kulene som er ynglekamre viser at det er en vedvarende høy relativ luftfuktighet i området.

Tørt

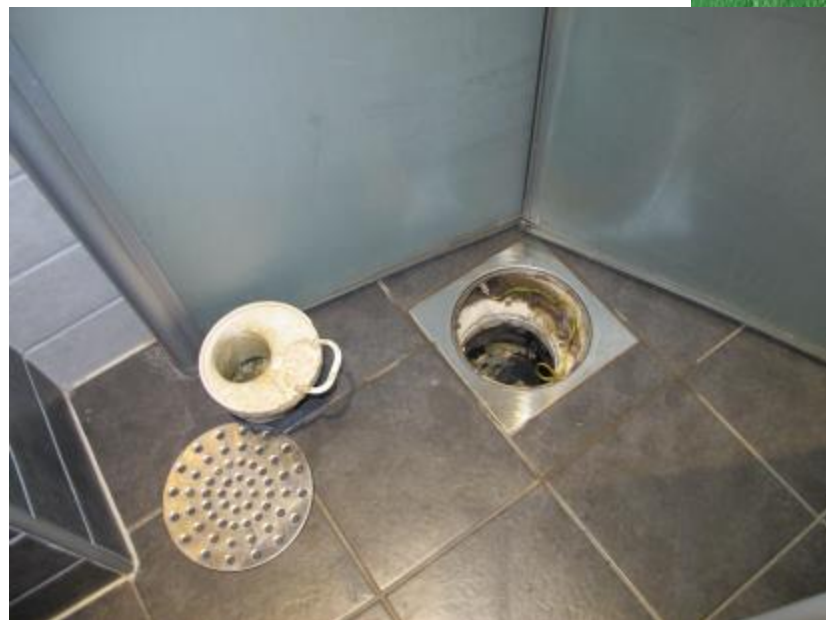

Vått

Sølvkre

- De lever i fuktige miljøer.

Tørt

Vått

Sølvkre

- Det er stor forskjell på skadebildet avhengig av om det er enkelte voksne individer eller mange individer i forskjellige størrelser.

Tørt

Vått

Skolopendere

- De trenger stort sett en høy fuktbelastning og særlig fordi de er rovdyr som jakter på ulike smådyr som støvlus, midd og lignende, som lever i fuktige miljøer.
- De forekommer normalt ikke i tørre miljøer, og havner de der uten å kunne komme seg tilbake til fuktige områder dør de.

Skrukke troll

- De er krepsedyr som puster med gjeller. For å overleve, må de klare å holde gjellene fuktige og i tørr luft dør de raskt.

Tørt

Vått

Andre dyr er ikke avhengige av fuktighet

Tørt

Vått

Tusenben

- Vegetarianere som lever av alger, bakterier og muggsopp som vokser i fuktig miljø.
- Når de dør, krøller de seg sammen i en ring.

Tørt

Vått

Mange tusenben?

- Viktig informasjon om utviklingstid og omfang av problem.

Tørt

Vått

Gjett hvor mange individer det er:

- I et glass med 9 cm med tusenben

Gjett hvor mange individer det er:

- I et innsendt glass med 9 cm med tusenbein
- Hvor mange bein er det...

Snegler

- Kan spise av alger og muggsopp på våte overflater.
- Tilfeldige gjester som trekker inn på jakt etter skjulesteder om dagen.

Tørt

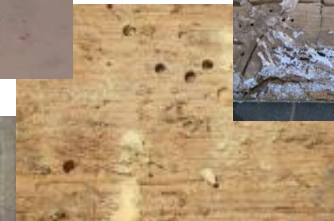
Vått

What does the fox says?

Tørt

Vått

Hvordan bruker man indikasjonstyper?

- Tilstedeværelse indikerer en primærskade.
- Aktive skader viser at det er en pågående fuktbelastning.
- Tegn til gamle skader viser at det har blitt tørrere i senere tid.

Hvordan kartlegger man insekter?

- Klarlegge risikokonstruksjoner.
- Loggbok over observasjoner.
- Passiv fangst med limfeller.
- Aktiv fangst med støvsuger eller andre metoder.
- Vurdering av nøytral kompetanse.
  - Hva?
  - Hvor?
  - Hvorfor?
  - Når?

**Til tider kan det kanskje oppleves som
voldsomt mye informasjon.....**

